

TEMA: FRISKT VATTEN

**Levande sjöar och vattendrag
Ingen övergödning
Grundvatten av god kvalitet
God bebyggd miljö
Hav i balans samt levande kust och skärgård**

Grundvattnet ska vara fritt från naturfrämmande ämnen och inte påverkas av dagvatten och föroreningar. Det är viktigt att uttaget av grundvatten inte är större än nybildandet. Sölvesborgs läge intill kusten medför risk för saltvatteninträngning vid för stora uttag.

Vi lever i en värld där rent vatten är en självklarhet för oss. Vi tänker inte på att genom det sätt vi lever på finns risk att våra vatten förorenas på grund av mänsklig påverkan. Vårt vatten behöver därför skyddas mot oss själva.

Kommunen har fått tre nya vattendomar för allmänna vattentäkter lagligförklarade under 2010. Dessa tre vattentäkter är en del av planeringen av tryggad vattenförsörjning 2030. Vattenskyddsområden kommer att inrättas för vattentäkterna.

Grundvatten av god kvalitet

Människan har alltid dragits till vatten. Vattnet är en källa till mat, dryck och energi samtidigt som det kan ge en fridfull omgivning. För att flera generationer ska kunna få dessa fördelar måste vi vara aktsamma mot den miljö vi ansvarar för.

Sölvesborg Energi, kommer under 2013 att initiera arbetet med att revidera och inrätta vattenskyddsområden för de kommunala vattentäkterna. Kommunen har också i samarbete med Miljöförbundet och Sölvesborg Energi tagit fram en vattenplan. I vattenplanen framgår bland annat vilka områden som bör prioriteras för utbyggnad av det allmänna VA-nätet. Ett utbyggt VA-nät minskar utsläpp av kväve och fosfor från enskilda hushålls avlopp.

Kommunen ser över sina uttag av vatten så att förändringar av grundvattennivån inte sker. Uttag från sjöar, åar och grundvattentäkter ska inte överskrida täkternas kapacitet samt anpassas så att fiske och dricksvattenförsörjning inte skadas ibland annat kust- och vattenområden.

En översikt av lantbrukens vattenuttag genomförs. Vattenbalanser är gjorda och uttagen ställs i förhållande till kommunens uttag och kommande behov till 2030. Brunnarna är identifierade och karterade och förhandlingar pågår i mark- och miljödomstolen.

Behovet av vatten för bevattningsändamål är stort i samband med att jorden brukas. I kommunen finns 33 anlagda bevattningsdammar. Genom dessa dammar har uttaget av grundvatten för bevattning inte ökat, dock har det heller inte minskat. Eftersom det genom dikningsföretag pumpas ut en mycket stor del ytvatten i havet, bör det utredas om fler dammar kan anläggas för bevattningsändamål.

Bild 1. En av de 33 anlagda bevattningsdammarna.

Ingen övergödning

Genom tillsyn arbetar Miljöförbundet för att minska utsläppen av kväve och fosfor från enskilda hushålls avlopp och mindre avloppsreningsverk.

Enskilda avlopp bidrar med 18 % av den fosfor som transporteras till Östersjön från Blekinge. Miljöförbundet har genom inventering kartlagt antal och status på enskilda avlopp. Av de inspekterade anläggningarna har ca 80 % visats ha behov av någon form av

åtgärd. Enskilda avlopp står för en betydande del av utsläppen av fosfor och kväve till vattendrag, sjöar och kusten, och kan i vissa fall vara orsaken till ett dåligt dricksvatten i enskilda brunnar.

Efter inventeringen av enskilda avloppsanläggningar har miljöförbundet kartlagt var problemen med avloppslösningar är som störst. För att undvika risk för kontaminering av dricksvattenbrunnar är uppfattningen att det finns behov av gemensam lösning i framförallt Värhult, i norra delen av kommunen. Området har tät bebyggelse och ogynnsam topografi.

Miljöförbundet har upprättat en prioriteringsordning för åtgärdandetakten av gamla enskilda avloppsanläggningar, med utgångspunkt i hur dålig rening anläggningen har. Tiden för åtgärd varierar på mellan åtta månader och fem år, beroende om toalett är ansluten.

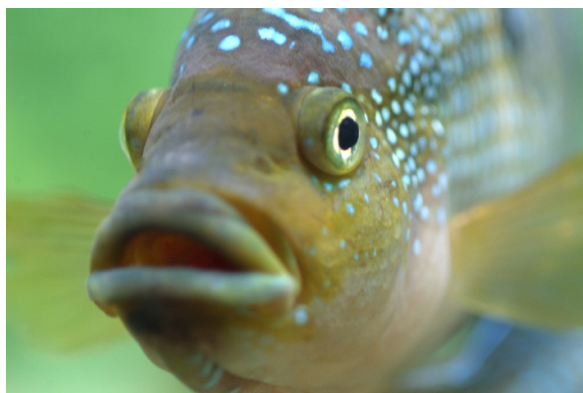
Miljöförbundet har tagit fram kriterier vid ansökan om anläggande av enskilda avlopp. Kriterierna ska delvis användas för att underlätta myndighetens handläggning, men också en varierad grad av skyddsnivå har utretts. Det finns normal eller hög skyddsnivå beroende på områdets känslighet. Det är framförallt viktigt med denna skyddsnivå längs kustlinjen.

Kväve och fosfor är två växtnäringsämnen som tillförs i störst mängd från jordbruket. I genomsnitt passerar en tredjedel av kvävegödseln åkerjorden utan att komma till nytta, eftersom den inte tas upp av grödorna. Mer än hälften av detta överskott läcker ut i omgivande vatten och påverkar vattenkvaliteten, vilket kan leda till övergödning. Även andra syreförbrukande ämnen som släpps ut påverkar vattenkvaliteten och därmed livsvillkoren för vattenlevande organismer och djur.

Kväve har fler och större förlustvägar än fosfor och måste därför ersättas kontinuerligt för att bevara produktionskapaciteten för åkermark. Mängden kväve som försvinner från marken med skörden är ca fem gånger större än mängden fosfor som försvinner.

Fiskbestånden påverkas av vattenkvaliteten genom att övergödningen ändrar deras livsmiljö. Närsaltsgynnande fintrådiga alger kan slå ut fleråriga växtsamhällen såsom blåstångsbälten och ålgräsängar. Dessa livsmiljöer är diversa och produktiva och har stor betydelse för många fiskarter som lek-, uppväxt- och födosöksområden.

Utsläpp av näringsämnen och syreförbrukande ämnen ger upphov till påtagliga effekter i form av grumligt vatten, syrefria bottenar

och omfattande blomningar av alger och cyanobakterier. Dessa skadade miljöer medför att fisk och andra känsliga vattenorganismer varken kan hitta föda eller reproducera sig.

Under tre decennier har Helsingforskommissionen, HELCOM, arbetat för skydd av Östersjöns marina miljö. Dock har man kommit fram till att ensidiga svenska insatser för att ytterligare minska fosforutsläpp från punktkällor inte ger signifikanta effekter i den öppna Östersjön. Enligt statistik står svenska punktkällor för endast 1 % av de totala utsläppen från punktkällor inom tillrinningsområdet Egentliga Östersjön. Sverige har haft ordförandeskapet i HELCOM mellan 2010 och 2012. Inom den perioden åstadkoms mycket för att förbättra miljön i Östersjön, bland annat; förbud mot avfall från passagerarfartyg och begränsning av fosfater i tvätt- och maskindiskmedel.

Åtgärdsprogram/Handlingsprogram för temat friskt vatten

Program/projekt	Vem	Klart	Miljömål
För att säkerställa god vattenkvalitet ska kommunens vattenskyddsområden revideras.	Sölvesborg Energi	2013-2016	Grundvatten av god kvalitet, God bebyggd miljö
Avloppsinventering/uppföljning (minska utsläppen av fosfor och kväve från enskilda hushålls avlopp samt mindre reningsverk)	Miljöförbundet	Pågående - 2020	Ingen övergödning, Hav i balans samt levande kust och skärgård
Vattenförsörjningsplan	Kommunen, Sölvesborg Energi, Miljöförbundet	2013	Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag, Grundvatten av god kvalitet
Vattenskyddsområde	Kommunen, Sölvesborg Energi, Miljöförbundet	2013-2016	Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag, Grundvatten av god kvalitet
Vattendomar för kommunala och jordbruksfastigheter	Kommunen (tekniska)	Pågår	Grundvatten av god kvalitet

FORTLÖPANDE ÅTGÄRDER

Program/projekt	Vem	Klart	Miljömål
Tillsyn på bekämpningsmedelsanvändning i kommunen (privat/verksamhet/kommunen)	Miljöförbundet	Fortlöpande	Giftfri miljö, Grundvatten av god kvalitet, Hav i balans samt levande kust och skärgård, Ett rikt odlingslandskap

GENOMFÖRDA ÅTGÄRDER

Program/projekt	Vem	Klart	Miljömål
LIP-dammar Ett 25-tal lantbruk har sedan flera år anlagt bevattningsdammar, s.k. LIP-dammar (lokala investeringsbidrag). Dammarna fylls på naturligt i genomsnitt 1 ½ gång per säsong vilket medför att mindre mängd grundvatten behöver tas ut till bevattning.	Kommunen (tekniska)	2005	God bebyggd miljö, Grundvatten av god kvalitet

